

מ"י 56804/01/17 - דותן אברהם צימבליסטה נגד מדינת ישראל - תחנת נתיבות

בית משפט השלום בבאר שבע

מ"י 56804-01-17 מדינת ישראל נ' צימבליסטה
בפני כב' השופט איתי ברסלר-גונן, סגן נשיאה
מבקש
דותן אברהם צימבליסטה
ע"י ב"כ עו"ד מחמד רחאל
נגד
משיבה
מדינת ישראל - תחנת נתיבות

החלטה

הבקשה והרקע

1. בפניי בקשה לפיצוי בגין מעצר שווא, בהתאם להוראות סעיף 38(א) בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו - 1996 [להלן: "**חוק המעצרים**"]. הבקשה הוגשה על ידי המבקש בתיק המעצר וכלויות לתיק המעצר.
 2. ביום 24.1.2017 נקרא פקח מטעם עיריית נתיבות (ברכב פיקוח ומדי פקח) לבדוק אדם שנטען כי הוא פותח ביוזבים. הפקח הגיע למקום ופגש במבקש, הזדהה בפניו ושאל למעשיו. המבקש סירב להזדהות בפני הפקח ועלה לרכבו, אולם הפקח נעמד מול הרכב ודרש ממנו שלא לנסוע ולהמתין לבואם של שוטרים שהיו בדרכם למקום. המבקש (כך לטענת הפקח) החל לנסוע עם רכבו כאשר הפקח מולו ואילץ את הפקח לזוז על מנת שלא להיפגע. בשלב זה עלה הפקח על רכבו והחל במרדף אחר המבקש, כשמדובר היה במרדף שעל פניו נראה ככזה שעלול לסכן את משתמשי הדרך.
- הפקח תיאר את האירוע באופן הבא: "**הסברתי לנהג שלא ייסע ועליו להמתין לכוח שיטור העירוני.. ראיתי שהנהג לא נענה לבקשתי לא לנסוע והוא החל בנסיעה קדימה כאשר אני מול הרכב וזזתי מנתיב הנסיעה על מנת שהוא לא יפגע בי ואם לא הייתי עושה כן הייתי נפגע בוודאות. הוא החל בנסיעה מולי והגביר את הנסיעה וברח מהמקום. הוא ממש ניסה לדרוס אותי והוא ראה אותי עומד מולו והוא נסע ולא נמנע ולא עצר ולא חשב לרגע אלא נסע מולי ומנסה לפגוע בי ולדרוס אותי.**"
- המבקש עוכב, נחקר ומסר בחקירתו כי הוא בטיפול פסיכיאטרי בעקבות הלם קרב מפיגוע טרור וכי באותו יום לא נטל כדורים וכי גם לא היה צריך ליטול בבוקר האירוע לפי ההנחיות הרפואיות. הוא הסביר כי באותו יום עבד כאינסטלטור ואכן פתח בורות ביוזבים ואז הגיע הפקח, התפתחה שיחה מנומסת ובשלב מסוים הפקח אמר שהוא רוצה לעצור אותו ותגובת המבקש הייתה שיביא שוטר. המבקש תיאר כי הפקח "**התחיל לחמם אותי על אש קטנה והקניט אותי ואז הוא נסע עם הרכב שלו וחסם את הדרך של הרכב שלי.**" המבקש שלל שניסה לדרוס את הפקח וטען כי הצליח לנסוע למרות חסימת רכבו על ידי רכב הפקח, אולם הפקח רדף אחריו ברחבי העיר וניסה בכוח לעקוף אותו. המבקש אישר בחקירתו כי ידע שמדובר בפקח עירוני שאמר לו שאסור לגעת בביוב של העירייה.

הוא גם אישר שהפקח "הוציא אותו מהכלים".

לאחר חקירתו של המבקש נערך לו שימוע שבסופו הורה הקצין הממונה לעצור את המבקש בהתאם לסמכותו לפי סעיף 27 בחוק המעצרים, והוא הובא למחרת לבית המשפט ביחד עם בקשה למעצרו לתקופה של 5 ימים, כאשר יוחס לו חשד לעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, הפרעה לעובד ציבור וסיכון בטיחותי של נוסע.

3. בדיון שהתקיים ביום 25.1.2017 קבע בית המשפט [חברי כב' השופט צ. פורר] כי -

"המשיב נעצר ביום 24.01.17 ומיוחס לו חשש בעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, סיכון בטיחותי של נוסע והפרעה לעובד ציבור.

אקדים ואציין כי בעניינינו מדובר במקרה שבו המשיב לא ציית להוראות של פקח של העירייה והחליט לעזוב את המקום לאחר שהפקח העיר לו על עבודתו בכביש כשטיפל בצינור ביוב. לאחר מכן משהחליט המשיב לעזוב את המקום החליט הפקח לנהל מרדף ללא שום סמכות בדיון תוך שהוא עצמו מסכן נוסעים אחרים.

אמנם קיימת בתיק הודעה של הפקח המתארת תיאורים שיש בהם כדי להקים את החשד בעניינו של המשיב, אולם, ביהמ"ש אינו יכול להתעלם מכך שמדובר באדם אשר נוטל סמכויות לא לו ומתחיל לנהל מרדף אחרי רכב תוך שניכר שהוא עצמו סיכן אחרים וגם את הנהג, הוא המשיב.

בנסיבות העניין יש צדק רב בדברי הסניגור, מדובר באדם שאין לחובתו עבר רלוונטי. לא צורפה גם כל התייחסות לעברו התעבורתי וגם אם קיים חשד מסוים לביצוע עבירה, הרי שלא הוצגה תמונה שמדובר באדם כה מסוכן אשר יש הכרח לעוצרו. בנוסף, לא מצאתי כי קיימות פעולות בתיק אשר המשיב עלול לשבש. חשוב להדגיש כי לפקח אין כל סמכות לערוך מרדף וגם אם המשיב החליט לעזוב את המקום, הרי שהוא לא הסתיר את פרטיו והוא עצמו אף התייצב למשטרה מיד כשנדרש לכך.

אחר הדברים הללו הורה כב' השופט צ. פורר על שחרורו של המשיב בתנאים מגבילים הכוללים הרחקה ואיסור יצירת קשר עם המתלונן לתקופה מסוימת.

תמצית טענות הצדדים

4. הבקשה הראשונה לפיצויים הוגשה ביום 28.6.2017 אולם נוכח שהמבקש, וכך גם בא-כוחו ואף ב"כ המשיבה, לא התייצבו לדיון שאותו קבעתי ליום 19.10.2017 - הוריתי על מחיקת הבקשה. הבקשה הוגשה מחדש ביום 31.10.2017 ובהמשך הוגשה גם תגובת המשיבה.

5. לטענת המבקש, לא היה יסוד למעצרו וזאת ניתן ללמוד מהחלטת כב' השופט פורר שהורה על שחרורו. נטען שכל חטאו היה שהגיע למקום לטיפול בצנרת ביוב לאחר שקיבל קריאה לטפל בתקלה. הוא נפל קורבן לאיומים, קללות וגידופים מצד פקח שחרג מסמכותו. עוד טען המבקש, כי היה מקום לחקור גם את הפקח תחת אזהרה, במיוחד לאחר הדיון בבית המשפט.

בנוסף, נטען שקיימות נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי והן בשל המעצר המבוסס על התנהלות חסרת סמכות של פקח עירוני, שניצל לרעה את תפקידו ונטל סמכויות שלא הוענקו לו.

6. המשיבה טענה כי קצין המשטרה סבר בצדק באותה עת, על בסיס חומר החקירה שהונח בפניו, שקיים חשד

סביר שהמבקש ביצע עבירה שיש בה כדי לסכן את שלום הציבור וכי בכל מקרה העילה שקבועה בסעיף 38 לחוק המעצרים, נבחנת במועד קבלת החלטת המעצר ולא ממהלכים מאוחרים שחשפו ליקויים או הטילו דופי בבסיס הראיות.

7. בדיון שהתקיים בפניי ביום 26.2.2018, שמעתי בין היתר את הקצין הממונה שהשיב גם לשאלות ב"כ המבקש בנוגע להחלטתו להורות על המעצר. לדבריו של הקצין הממונה, הבנתו במהלך השימוע שקיבל לידו את תיק החקירה, היה שניסו לדרוס את הפקח ופגעו בו וכי זו היוותה את עילת המעצר [פרוט' עמ' 7 ש' 13]. הקצין הממונה הסביר עוד שהן הפקח והן המבקש היו נסערים במועד המעצר והוא הסביר שהמבקש סירב לשתף פעולה והיה נסער. המבקש עצמו אישר שלא שיתף פעולה בחקירה והוא אישר שלא אמר לקצין הממונה במהלך השימוע שהחוקר לא כתב את כל מה שאמר לו. הוא לא ידע להסביר לבית המשפט מדוע לא שיתף אז פעולה.

יצוין כי תיק החקירה נסגר בעילה של חוסר אשמה, וזאת ע"י פרקליט המחוז.

8. המבקש עמד על קביעתו ועל כן הגיעה שעת ההכרעה.

הדין

9. לאחר שבחנתי את הדברים וחזרתי ועיינתי בתיק החקירה, מצאתי כי יש לדחות את התביעה על כל חלקיה. אפרט:

10. סעיף 38 בחוק המעצרים קובע כי -

38. (א) נעצר אדם ושחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, ומצא בית המשפט שלא היה יסוד למעצר, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו בסכום שיקבע בית המשפט.

(ב) נעצר אדם ושחרר, ומצא בית המשפט שהמעצר היה עקב תלונת סרק שהוגשה שלא בתום לב, רשאי בית המשפט לחייב את המתלונן, לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון טענותיו לענין זה, לשלם, למי שנעצר, פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו, בסכום שיקבע בית המשפט.

(ג) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות -

(1) לענין ההליכים בבקשה לפיצוי לפי סעיף זה, בין לפני פניה לבית המשפט ובין בבית המשפט;

(2) לקבוע סכומים מרביים לפיצוי לפי סעיף קטן (א).

(ד) החלטת בית משפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור כפסק דין בפלילים.

בענייננו, תביעת הפיצויים מבוססת על סעיף 38(א) בחוק המעצרים, והיא מכוונת כלפי התנהלות רשויות החקירה (ולא כלפי המתלונן).

11. המחלוקת בין הצדדים נסבה סביב קיומן של עילות התביעה - האם היה יסוד למעצר או שהתקיימו נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי.

בחינת העילה הראשונה - "קיומו של יסוד למעצר"

12. באשר לעילה הראשונה "שלא היה יסוד למעצר", הרי שהדעה הרווחת בפסיקה היא שאת הביטוי "יסוד למעצר" יש לפרש בהקבלה לביטוי "יסוד לאשמה" שבסעיף 80 בחוק העונשין, תשל"ז - 1977 [להלן "חוק העונשין"]. רעיון זה קושר את הולדתו של סעיף 38(א) בחוק המעצרים לאחר קיומו של סעיף 80 בחוק העונשין, כהוראה שנועדה להיות בצלמה של ההוראה המוקדמת [השוו ע"פ 4466/98 **דבש נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו(3) 73, 86 (2002)].

כפי שהבעתי דעתי בעבר [מ"י (ב"ש) 12543-01-15 **מדינת ישראל נ' אבוצעלוק ואח'** (6.12.2015); מ"י (ב"ש) 25956-04-15 **מדינת ישראל נ' קיעאן** (24.12.2015); מ"י 39479-07-17 **מדינת ישראל נ' אבו חאמד** (30.1.2018)] את הביטוי "לא היה יסוד למעצר" יש לבחון בשני מישורים:

במישור הראשון - הראייתי - בחינת הרף הראייתי שדי בו כדי לבסס "חשד סביר" או "יסוד סביר לחשד" כאמור בסעיפים 23 ו-13 בחוק המעצרים, והכול בהתייחס למידע **שהיה בפניי הקצין הממונה בעת שהורה על המעצר**.

ובמישור השני - מישור העילה: בשונה מהדרישה הראייתית הבלבדית שבסעיף 80 בחוק העונשין, מגלם בתוכו הביטוי "יסוד למעצר" גם את **קיומה של עילת מעצר**.

במילים אחרות: בחינת שיקול דעתו של הקצין הממונה תהיה לא רק בהקשר הראייתי של חומר החקירה שהיה מונח בפניו, אלא לא פחות מכך - האם התקיימה עילת מעצר.

ועוד נזכיר ונדגיש שיש להיזהר מפני "חוכמה שבדיעבד" [ע"א 5604/94 **חמד נ' מדינת ישראל**, פ"ד נח(2) 498 (2004)], ונקבע כי הבחינה היא בחינה מנהלית של שיקול הדעת של הקצין הממונה שהורה על המעצר ובשים לב לראיות שהיו בפניו בעת החלטתו (ראיות קבילות ושאינן קבילות, לרבות מידע מודיעיני). גם אם לאחר מכן הופרכו חלק מאותן ראיות, או שנמצא כי מתלונן כלשהו שיקר - עדיין, בבחינה מנהלית של שיקול הדעת של הקצין הממונה בעת ההחלטה על המעצר לא יימצא דופי, אם אכן היו אז ראיות המקימות חשד סביר לביצוע עבירה ואם הייתה עילה למעצר. ועוד יובהר כי חוסר הסבירות שבפעולת הקצין הממונה או מי שעצר את החשוד צריך להיות משמעותי כדי שבית המשפט יקבע כי הדבר מצדיק פיצוי [רע"פ 4121/09 **רותם שגיא נ' מדינת ישראל** (2.3.2011)].

מ"החוכמה שבדיעבד" יש להזהיר לא רק את היחידה החוקרת, אלא גם המבקש לא יכול להיבנות בתביעתו מעצם החלטת בית המשפט להורות על שחרורו. יש לזכור כי לבית המשפט זווית ראייה רחבה יותר ואף עצמאית ביחס לזה של הקצין הממונה ועל כן גם אם בית המשפט הורה על שחרור עצור, אין המשמעות מנייה וגייה שהחלטת הקצין הממונה לא הייתה סבירה [השוו גם ע"פ (חי') 38219-07-15 **מדינת ישראל נ' עאדל חג'אזי** (19.11.2015); להלן: "**עניין חג'אזי**".]

על כן, כל עוד בית המשפט לא יקבע שההחלטה לא הייתה סבירה באופן משמעותי [שלא היה כל חשד סביר או שלא הייתה כל עילת מעצר] - על בית המשפט לדחות את התביעה לפי העילה הראשונה.

13. במקרה שלפנינו, ולאחר שעיינתי בתיק החקירה, לא שוכנעתי שהחלטתו של הקצין הממונה הייתה בלתי סבירה באופן משמעותי בנסיבות העניין:

בפני הקצין הממונה עמדתה גרסתו של הפקח הנסער, שבוודאי יש בה תשתית ראייתית. המבקש עצמו אישר את עצם המפגש, הוא אישר את הנסיעה המהירה ברחבי העיר לאחר מכן באופן שיש בה כדי לסכן את הציבור ואין זה משמעותי האם הפקח היה מוסמך לעצור את המבקש או לרדוף אחריו, שהרי התנהגותו של המבקש היא שהקימה את עילת המעצר מנקודת מבטו של הקצין הממונה. חוסר הרצון של המבקש לשותף פעולה באופן מלא בחקירה,

בוודאי הקשה לקבל את הדברים כפי שהם נראו, אפילו 24 שעות מאוחר יותר כשמצב הרוח התקרר וניתן היה לשקול את הדברים באופן רגוע יותר. הפקח הוא איש מרות ואכן הוא פועל אך ורק בגדר סמכותו, אולם עדיין הדעת נותנת שהציבור לפחות ישתף פעולה עם גורמי פיקוח שתפקידו העיקרי הוא לסייע לציבור ולשרתו. התנהלות המבקש במפגש עם הפקח, כאשר הפקח רואה לפניו אדם שמסרב לשתף עמו פעולה ואפילו מסכן אותו ואת הציבור, מחשיד עצמו כמסוכן לציבור ובוודאי בשלב הראשוני של חקירתו במשטרה. את שאנו יודעים היום יודעים אנו בדיעבד, הן באשר למצבו הנפשי של המבקש והן בבחינה העניינית האם המתלונן היה מוסמך לנהל מרדף או מה המשמעות של רדיפתו אחר המבקש. לטעמי, בעת עריכת השימוע, בוודאי השימוע הראשוני של הקצין הממונה, היה זה בלתי סביר לדרוש ממנו לבחון ולדקדק בשאלת סמכותו של הפקח ובמיוחד כאשר לנגד עיניו תלונת הפקח המציינת כי המבקש ניסה לדרוס אותו.

אציין כי העובדה היא שאף כב' השופט פורר סבור היה שקיימת עילת מעצר, שהרי אם לא כן לא היה מוסמך להורות על תנאים מגבילים לאיון אותה מסוכנות או לשיבוש החקירה ועצם קיומם של התנאים המגבילים מלמד על קיומה של עילת מעצר, ולו בסיסית.

עילת התביעה השנייה - "נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי"

14. עילה נוספת זו היא "עילת סל". מדובר בעילה עמומה, שהיא שוירית במהותה, ונועדה להרחיב את שיקול הדעת של בית המשפט [השוו ע"פ 7826/96 **רייש נ' מדינת ישראל** [פ"ד נא(1) 481 (1997)], וכן ע"פ 4466/98 **דבש נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו(3), 73 (2002)].

15. בפסה"ד בעניין דבש הנ"ל סקר כב' השופט חשין את התפתחות סעיף סל זה, בהקשר של פיצוי לפי סעיף 80 בחוק העונשין [למי שזוכה במשפטו או האישום כלפיו בוטל], וחילק את הקטגוריות לבחינה לנסיבות הקשורות להליכי המשפט, נסיבות שעניינן אופי הזיכוי ונסיבות אישיות החיצוניות להליך המשפטי.

קטגוריות אלו ניתן לעשות בהן שימוש, בשינויים המתחייבים, גם בהקשר של תביעת פיצויים לפי סעיף 38 בחוק המעצרים.

קטגוריה ראשונה נוגעת **להליכי החקירה עצמם** ובמסגרתה נבחנת התנהלות רשויות החקירה והתנהלותו של החשוד. הבחינה תהיה ביחס לפעילות הבלתי תקינה של רשות החקירה, כגון התעלמות מטענת אליבי, התנכלות לחשוד, מעורבות של שיקולים פסולים בהליך המעצר או אף העיכוב. במקביל, יבחן בית המשפט גם את התנהלותו של החשוד עצמו ואת השפעתו על יעילות החקירה. כך למשל נקבע בע"פ 700/00 **טוויל נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו(4) 450 (2002):

"התנהגותו של נאשם במהלך חקירה במשטרה או במהלך משפטו, אף היא נכללת במכלול השיקולים שיובאו לעניין החזר הוצאות ותשלום פיצויים. אדם המבקש להקים לעצמו זכות לפיצוי או לשיפוי, צריך להראות, בין היתר, כי התנהגותו שלו לא גרמה למצב שנקלע אליו בחקירתו או במשפטו ולא תרמה לו."

ראו גם רע"פ 960/99 **מקמילן נ' מדינת ישראל**, פ"ד נג(4) 294 (1999):

"הוצאות או פיצויים עשויים להישלל מנאשמים... שנמנעו מלמסור בעוד מועד, או מלמסור בכלל, את גרסתם או ראיות שהיו בידיהם לחפותם."

בהקשר לקטגוריה זו, הרי שכאמור המבקש עצמו הקשה על החוקר ובעיקר על הקצין הממונה ולא טען את כל שהיה עליו לטעון בפני הקצין הממונה. אציין עוד אפילו כי גם אם עילה זו יכולה להתפרס על פני אירועים שהתרחשו

לאחר סיום המעצר [כפי החלטתי למשל מ"י 39479-07-17 **מדינת ישראל נ' אבו חאמד** (30.1.2018)], הרי גם כאשר המבקש הובא לאחר שחרורו ועדיין התחכם בחקירתו, ולמעשה נתן הסברים המותאמים לדיון שהתקיים בבית המשפט מספר שעות קודם לכן (הודעתו מיום 25.1.2017).

16. קטגוריה נוספת לבחינת העילה השנייה שבסעיף 38 בחוק המעצרים, עניינה **אופן ניהול ההליך והפרוצדורה שננקטה**. כך למשל מקום שבו השתתה המשטרה להביא את החשוד לדיון בבית המשפט, או כאשר השתתה בשחרורו, או כאשר למשל לא הציגה לבית המשפט את מלוא הראיות. בהקשר זה יתכן מצב שבו הקצין הממונה נמנע מלבחון את הראיות שהיו בתיק בעת החלטתו, לרבות החלטה של האחראי על החקירה לבקש הארכת מעצר נוספת. קטגוריה זו היא הרחבה מבין הקטגוריות, ועל אף הריסון הנדרש מבית המשפט והזהירות מפני "בחינה בדיעבד", עדיין אין תחליף גם לשכל הישר בבחינת קטגוריה זו.
- לא מצאתי שנפל פגם בהתנהלות של היחידה החוקרת בהקשר זה. אדרבה, תיק החקירה הובא מהר לבחינה של הפרקליטות ולבסוף נסגר כאמור בחלוף כחודש וחצי לאחר האירוע.
- לטענת המבקש, היה על היחידה החוקרת לחקור תחת אזהרה את המתלונן עצמו, נוכח שהוא סיכן לא פחות את המשתמשים בדרך. לטעמי, גם אם נכון היה לעשות זאת, עדיין אין שום קשר לתביעת הפיצויים ואינני סבור כי יש לתקן עוול בעוול.
17. הקטגוריה השלישית עניינה **אופן סיום מעצרו של החשוד**. גם בהקשר לקטגוריה זו לא נפל פגם בהתנהלות היחידה החוקרת.

סוף דבר:

18. לא מצאתי כי מתקיימת לפחות אחת מהעילות לפיצוי המפורטות בסעיף 38 בחוק המעצרים, ועל כן התביעה נדחת.
19. לא מצאתי בנסיבות להוציא צו להוצאות על אף שלבית המשפט סמכות להורות כך.

זכות ערעור בתוך 45 יום לבית המשפט המחוזי

המזכירות תשלח העתק ההחלטה לצדדים ותודיע עצם קיומה לבאי-כוחם טלפונית.

ניתנה היום, י"ז אייר תשע"ח, 02 מאי 2018, בהעדר הצדדים.